

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Modstandskampen 1940 - 45

Nr. 4 · December 2014

Gestapofanger
Krigssejlere
Modstandsfolk

HORSERØD
FRØSLEV
DACHAU
HANNOVER-STÖCKEN
NEUENGAMME
SACHSENHAUSEN
STUTTHOF
BUCHENWALD
THERESIENSTADT
RAVENSBRÜCK

ERHVERVSHÆMMEDE
FRA FRIHEDSKAMPEN

Modstand - vist nytter det...

Modstandskampen

1940 - 45

Gestapofanger

Krigssejlere

Modstandsfolk

Dec. 2014 · 20. årg. nr. 4

Redaktion

Peter Eigenbroth, *Ansv. redaktør*
Rolighedsvej 8a,
9690 Fjerritslev,
Tlf. 98 21 22 00
Mail: eig@fjerritslev.dk

Modstandskampens Bladudvalg

Emmy Reitoft (tlf. 42 40 14 95),
Lykke Finderup, Peter Eigenbroth.

Indlæg dækker ikke nødvendigvis
foreningens eller redaktionens
synspunkter.
(Eftertryk tilladt mod kildeangivelse)

Abonnement og bladregnskab

Peter Eigenbroth, Østergade 35,
Postboks 56, 9690 Fjerritslev,
Tlf. 98 21 22 00

Tryk Fjerritslev Tryk A/S

Næste nummer

er planlagt til maj 2015.
Deadline herfor er 1. april.

Modstandskampen 1940 - 45

Gestapofanger
Krigssejlere
Modstandsfolk

Modstand
- vist nytter det...

Glædelig jul

Modstandskampen 1940-45 ønsker hermed sine læsere en glædelig jul og et godt nytår.

I 2015 kan vi fejre 70-året for Befrielsen. Det markerer vi med et stort jubilæumsnummer af bladet. Desværre bliver det også sidste nummer af Modstandskampen 1940-45, da det jo som bekendt er besluttet, at bladet skal stoppe med den udgave. Et stadigt fallende antal abonnenter har nødvendiggjort denne kedelige beslutning.

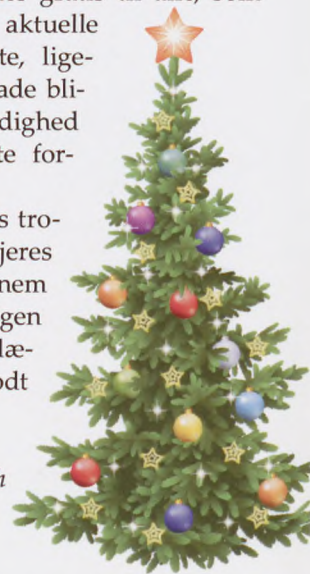
Som redaktør af bladet gennem de seneste 8 år skal jeg takke De Erhvervs-hæmmede fra Frihedskampen, fordi man betroede mig opgaven. Det blev en naturlig fortsættelse af mere end 30 års engagement for bladet, idet jeg gennem mit firma har været betroet opgaven med at trykke bladet lige siden, Johs. Fosmark og Kammeraternes Hjælpefond udgav bladet Pigtraad. Jeg har gennem årene lært mange at kende i relation til bladet, og det har forstærket min respekt for dem, der satte livet på spil, for at efterfølgende generatio-

ner kan leve et liv i frihed. Og det er derfor vemodigt nu at skulle være med til at lukke bladet.

Som nævnt udkommer Modstandskampen 1940-45 med et udvidet nummer i dagene op til den 4. maj 2015. Der vil ikke blive udsendt opkrævning for abonnement i 2015, og afslutningsnummeret sendes gratis til alle, som står på den aktuelle abonnementsliste, ligesom et antal blade bliver stillet til rådighed for de relevante foreninger.

Tak til bladets trofaste læsere for jeres interesse gennem årene. Modtag igen ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

Peter Eigenbroth

Juleaften i Mindelunden

Juleaften starter traditionen tro i Mindelunden i Ryvangen.

Kl. 16 tænder hjemmeværnsfolk lysene på gravene, og derefter bydes der velkommen af aftenens konferencier, Jørgen A. Leth.

Aftenens taler er Kjeld Olesen. Han har tre gange været minister, senest udenrigsminister fra 1979 til 1982.

Han er søn af modstandslederen Anker Olesen fra Sjællandsledelsen. Fra slutningen af 1943 arbejdede faderen under jorden, og seks måneder før befrielsen måtte også resten af familien flygte efter flere natlige Gestapo-razziaer. Det første tilholdssted i Skovshoved måtte de forlade i hast, hvorefter Gestapo sprængte huset i luften. Kjeld, som var 12 år samt hans søster, endte hos en gårdejer på Stevn, der kort forinden havde været med til at redde en hel besætning fra et nøddlandet amerikansk bombefly.

Efter krigen blev hans far forretningsfører for de danske hjemmeværnsforeninger, dannet af gamle modstandsfolk, og som fra 1949 blev det Hjemmeværn, vi kender i dag.

Kjeld Olesen blev sømand, da han forlod skolen, og efter 21 år i Folketinget stævnedes han atter ud, denne gang som styrmand, indtil pensionsalderen.

Kjeld Olesen har for nogle år siden skrevet bogen "Blåregnen", en yderst velskrevet bog. Kjeld Olesen slipper utroligt godt fra at gengive et barns naive tanker og opfattelse af sin omverden under den tyske besættelse - hvilket giver bogen en stor troværdighed.

Studentersangerne medvirker som sædvanlig ved højtideligheden, der varer indtil kl. ca. 16.30.

Ebbe Munck prisen til Erik Kragelund

Den 11. november fik krigssejleren Erik Kragelund overrakt Ebbe Munck prisen af Dronningen på Christiansborg.

Erik Kragelund fik prisen for sit enestående arbejde for krigssejlerne og ikke mindst for at have bragt Dannebrog til invasionskysten i Normandiet, hvorved Danmark endeligt blev anerkendt som allieret under 2. verdenskrig på grund af de mange danske skibe og søfolk, der deltog i invasionen 6 juni 1944.

Med prisen fulgte et beløb på kr. 50.000, som Erik Kragelund har skænket til Danske Veteraner 1940-45 og til Frihedskampens Frednings- og Mindefond med halvdelen til hver.

Erik Kragelund kvitterede for hæderen med følgende tale:

Deres Majestæt, formand for Ebbe Muncks Fond, mine damer og herrer.

Det er en ære at modtage denne fornemme pris på vegne af de danske allierede krigssejlere. Mange tak.

Det har været en lang rejse at nå her-til. Tak til Sømændenes Forbund, Forsvaret, Hjemmeværnet, den danske ambassade i Paris, den danske kirke i Newcastle, vores hjemby under krigen, men en særlig tak til Frihedskampens Frednings- og Mindefond.

Den 9. april 1940 havde søfolkene oplevet krig. I de forløbne 7 måneder var 35 forsvarsløse danske skibe blevet torpederet og 426 danske søfolk omkommet.

Vi, der var uden for Danmark den 9. april, kunne deltage i Frihedskampen fra den første dag. Det var frivilligt, om vi ville sejle for de allierede. Vi valgte at sejle. Der var 6.000 af os på 245 danske skibe. På den anden side blev vi, de første år, hånet og ydmyget pga. Danmarks ringe anseelse i den frie verden. Vores mål var at genvinde national selvrespekt og anerkendelse.

Mange af os var drenge, vi oplevede krigens gru, før vi havde holdt en pige i hånden. Mere end 100 omkom, før de var fyldt 17 år. De levede som drenge, men døde som mænd.

Vi fik monteret kanoner og lærte at bruge dem.

Hurtigt blev krig hverdag. Som nordmanden Axel Kielland skrev, "Hvis et folk vil leve, må nogen kunne dø." Det oplevede vi. Det blev normalt,

at kammerater næste dag ikke var mere. At se kammerater i vandet fra et skib der var sænket, uden at kunne bjerge dem, er hårdt.

Mange genoplevede disse hændelser i årevis om natten, enkelte endnu. Selv i dag er det vanskeligt at forstå, hvordan krig kan blive hverdag. Vi var blevet NU mennesker, dagen i går var død og dagen i morgen var ikke født endnu.

Der var ingen forbindelse til familie i Danmark, det eneste var et Røde Kors brev på 25 ord hver 6. måned, modtaget mange måneder efter at det var sendt.

Vi havde alt tøjet på i 24 timer flere uger ad gangen, og hovedpudden var redningsvesten.

Skibet var dansk. Kaptajnen, officererne og besætningen var danske, men i de første tre år var flaget engelsk. Det er først, når de tager Dannebrog fra os, at vi rigtigt forstår, hvor meget det betyder. Da vi juledag 1943 igen fik Dannebrog sat under gafflen, var der tårer i øjnene på mange af de gamle hædede sømænd.

Indtil 1942 var chancerne for at de allierede ville vinde krigen ikke store, det stod lige. Jeg husker tydeligt, at mange af os regnede ikke med, at vi ville se Danmark igen. Det var krigens hverdag. Churchill udtalte, at det eneste slag han frygtede for at tabe, var slaget om Atlanten. Skete det var krigen tabt.

I begyndelsen af 1943 var der endelig lys for enden af tunnellen, antallet af skibe der blev torpederet dalede markant. Det så ud til, at de allierede ville vinde krigen, måske ville vi se vores fædreland igen. Nu var vi ikke NU mennesker mere, for første gang i flere år tænkte vi på fremtiden.

Over 1000 af de danske krigssejlere, der var i allieret tjeneste, kom ikke hjem. En tabsprocent kun overgået af den amerikanske marines. Frihed er ikke gratis. Mere end 100 af de 245 skibe kom heller ikke hjem. Flere fortsatte med at sejle for de allierede efter den 5. maj 1945 og var med, til krigen sluttede i Stillehavet.

Hjemkomsten skete uden opmærksomhed eller velkomst arrangementer.

I befolkningens bevidsthed fremstår den aktive modstand som de borgere, der gik til modstand her i landet. Det er vigtigt, at den opvoksende generation

Dronningen overrækker den ærefulde Ebbe Munck pris til Erik Kragelund.

forstår betydningen af at værne om vores demokratiske værdier.

Som jeg sagde, har det været en lang rejse. Den fortsætter. Der vil blive lavet en mindetavle i Mindelunden. Her kan vi læse navnene på de over 1000 danske krigssejlere, der blev derude. De døde for Danmark, de døde så vi kan leve i et frit Danmark. De hviler langt fra deres kære. Rejsen er slut, når intet er glemt og ingen er glemt. I dag er vi 20 tilbage.

Initiativtagerne til projektet er Frihedskampens Frednings og Mindefond. Der er modtaget et startbeløb fra A.P. Møllers fond. Mange tak.

Jeg vil gerne takke vores amerikanske venner fra United States Navy, fordi de tog til Normandiet og lagde en krans på krigssejler monumentet på Utah Beach. Jeg vil ligeledes takke Marinehjemmeværnet for deltagelsen i at lægge en krans til søs for de 4000 norske allierede krigssejlere.

I Normandiet fik en repræsentant fra de 26 allierede nationer lejlighed til at hilse på forskellige statsoverhoveder. Vi skulle sige vores navn og det land vi repræsenterede. Til den engelske dronning sagde jeg mit navn og Danmark, - men så tilføjede jeg: "For the first time!" - det var ligesom den engelske dronning tænkte et sekund eller to og svarede så: "It is about time!"

At krigssejlerne er blevet glemt véd mange. Det er til stor ære for private personer og organisationer at rette på denne uretfærdighed. *It is about time.*

Endnu engang mange tak.

På tur til Greifswald

med Erhvervshæmmede, Sjællandsafdelingen, 7.-12. september 2014

Sædvanen tro begyndte turen fra Bernadottegården i Roskilde. Præcis kl. 8.45 rullede bussen fra St. Grandløse Busselskab af sted med 27 rejselystne medlemmer fra Sjællandsafdelingen, forventningsfulde efter nye oplevelser.

Bag rattet sad chauffør Mogens. Ved siden af sad Finn Verner Nielsen, som undervejs fortalte om de steder, vi kom igennem og uddybede de steder, som vi skulle se. Foreningens formand, Marianne, havde ikke formandskasketten på, idet hun nu igen var "busdresse" – og kom med nye forsyninger flere gange i løbet af dagen: kolde og varme drikke, kager, chokolade og andet guf.

Turen gik over Gedser-Rostock, og om bord blev der serveret en lækker anretning, ligesom der var god tid til at se på udvalget i parfumeri og toldfrit supermarked.

Vel ankommet til Rostock sad vi igen i bussen et lille stykke vej. Vi gjorde holdt ved et supermarked for at fouragere lidt til hotelværelset. Derefter kørte vi til Dreibergen, hvor vi skulle besøge tugthuset. Stedet er stadig fængsel, men vi havde fået stillet i udsigt, at vi måske kunne få lov til at komme indenfor og lægge en blomst der, hvor der havde siddet danske fanger under besættelsen – blandt andet de mænd fra Hvidstengruppen, der ikke blev henrettet. Dette lykkedes

Eli Larsen blev ledsaget af Marianne, da han lagde en buket ved Trollenhagen.

imidlertid ikke, men turens buket blev lagt uden for hovedindgangen. Næste stop var vores hotel i Greifswald, hvor vi fik travlt med at pakke ud og indrette os – og måske få et lille hvil inden middagen blev serveret.

Efter en god nats søvn og efter, at morgenmaden på hotellet var fortæret, sad vi igen i bussen, klar til hvad denne dag ville indebære.

Turen gik først til Neubrandenburg, hvor vi besøgte flyvepladsen Trollenhagen, der i krigsårene blandt andet beskæftigede tvangsarbejdere fra kz-

Henning Jensen lagde en buket ved mindesmærket ved Stylag II, Fünfeichen.

lejrene, her iblandt 15 danske kz-fanger. Vi blev ledsaget rundt på området af Dr. Harry Schultz, der er ansvarlig for pasning af mindesmærkerne i kommunen, samt af en overordnet militærperson fra Trollenhagen. Begge var glade og bærede over, at vi havde valgt at besøge stedet, og da vi lagde turens buket på området, var den militære person meget bevæget og kneb en tåre. Det er dejligt at se, at tyskerne gerne vil vise deres mindesmærker fra den tid frem, og at de – tror jeg – til en vis grad sætter sig i ofrenes sted og derfor også viser disse følelser. Et meget dejligt og interessant besøg.

Efter en lækker frokost gik turen til mindesmærket ved den tidligere krigsfangelejr Stalag II A "Funfeichen". Lejren var aktiv fra 1938 og indtil 1948. Mere end 80.000 mennesker fra mere end 10 nationer var i fangenskab her, og dødstallet var højt. Der bliver stadig fundet nye grave – også massegrave – og området er ved at blive totalt renoveret. Vi fik mange informationer, og området var rigtig stort. Vejret var dejligt, og vi kunne sidde og se ud over gravpladserne fra de opstillede bænke. Dagen sluttede med et besøg i Ankam, hvor der var mulighed for at se et museum – "Otto Lilienthal" for flyvning. Herefter gik turen igen retur til Greifswald.

Uden for tugthuset i Dreibergen lægges turens første buket af Mogens Henrik Nielsen.

Efter spisning og socialt samvær var denne dag forbi.

Tirsdag gik turen et smut til Polen, hvor vi bl.a. besøgte Svinemünde. Denne by blev sønderbombet af amerikanske fly d. 12. marts 1945. Byen var fyldt med tyske flygtninge, og man skønner, at ca. 23.000 af disse mistede livet. Vi så den store krigskirkegård, hvor ofrene blev begravet. Området, der hedder "Golm", er meget natur-skønt. Vi fik mulighed for at se museet, hvor V3 bomben (også kaldet London Kanonen) blev fremstillet. Denne bombe var kun meget lidt kendt, idet den ikke nåede at komme i produktion inden krigen var slut. Kanonen blev afprøvet ud over Østersøen, den skulle have en rækkevidde på ca. 170 km, ved prøveaffyringen var rækkevidden ca. 140 km. Herefter kørte vi til Misdroy. Her spiste vi en lækker frokost og fik mulighed for at kikke os omkring i byen på egen hånd. På vejen hjem til Greifswald så vi den tidligere hævesænkebro, hvor resterne står midt ude i floden ved Karmin.

Efter dagens middag holdt vi "Åbent Hus", hvor vi gik rundt og besøgte hinanden, fik lidt til ganen og en hyggelig snak. Vi har indtryk af, at dette giver et godt socialt sammenhold i gruppen, hvor der ved stort set alle ture er medlemmer, der er med på tur for første gang.

Onsdag gik turen til Rügen, nærmere betegnet til Prora, hvor vi så det 4,5 km. lange feriekompleks, der blev bygget i slutningen af 30-erne. Det var meningen at byggeriet skulle bruges til, at 10.000 tyske arbejdere kunne komme her på "arbejdsfri ferie". Hele projektet: "Kraft durch Freude" skulle give arbejderne yderligere kræfter til det daglige arbejde. Imidlertid blev projektet opgivet, inden det blev helt færdigt.

Vi så det imponerende dokumentationscenter og en interessant film om byggeriet. Begge dele var meget interessante – men også uhyggelige – en oplevelse, som vi gerne ville have haft mere tid til at studere.

Vi kørte videre mod Stralsund, hvorefter vi i Barth så stedet, hvor der har ligget en udekommando fra KZ-Ra-vensbrück.

Frokosten blev indtaget på en dejlig restaurant nær ved vandet, men vi blev indendørs, da vejret var noget kedeligt.

Så gik turen atter tilbage til Greifswald, hvor middagen og efterfølgende socialt samvær ventede os.

Torsdag – igen ventede en dag med gode oplevelser og dejligt samvær med deltagerne i bussen.

Vi begyndte dagen med et besøg på Neuen Friedhof, hvor der er rejst et FIR-monument (Federation International Resistance) til ære for de omkomne under 2. verdenskrig. Her lagde vi en blomst og mindedes alle disse døde, mens vi sammen sang: Altid frejdig når du går.

Vi fik nu en bustur i området omkring Greifswald. Vi så blandt andet det tidligere (kæmpestore) A-kraftværk i byen, vi kørte igennem småbyerne Freest og Kröslin, hvor der var udsigt til Peenemünde – "Rumfartens Vugge".

Efter frokost var der mulighed for at tage tilbage til hotellet til en lang middagslur eller at tage på sightseeing i Greifswald, for så at blive afhentet senere.

Torsdag aften var der festaften. Deltagerne var blevet opfordret til at komme med indslag, men som sædvanligt havde Helle Elmgreen forberedt et muntert program, med sange og sketches, ligesom Marianne og Finn havde lavet en festlig "tipskupon", så vi også kunne få afprøvet vores paratviden. Alle havde en hyggelig og festlig aften.

Fredag var det hjemrejsedag, og endnu en gang måtte man indrømme, at 6 dage går rigtig hurtigt – især når man er i godt selskab og også får stimuleret sanserne.

På turen nordpå mod Rostock kørte vi igennem Ribnitz-Damgarten. Døds-marchen fra KZ Barth gik igennem denne by, og fra guidesædet fortalte Finn historien om denne frygtelige march, der kostede rigtig mange menneskeliv.

Frokosten blev indtaget på jagtslottet i Gelben-Sande. Slottet kan dateres tilbage til 1887, og var domicil for Friedrich Franz III og hans gemalinde Anastasia (Romanow). Deres ældste datter Alexandrine giftede sig i 1898 med den senere danske Kong Christian X, og blev dermed Dronning af Danmark.

På vejen mod Rostock så vi flere mindesmærker og endte til sidst i et supermarked, hvor vi kunne handle toldfrit, inden vi skulle med færgen, der igen bragte os til Danmark. Kl. ca. 19.30 var vi tilbage på Bernadottegården – efter 6 gode dage.

Emmy Reitoft

FIR mindesmærket ved Neuen Friedhof ved Greifswald.

Skøn underholdning af Helle Elmgreen, Alice Jensen og Henning Jensen, der her fortolker "Dit hjerte er i fare Andresen" i en ældrevenlig udgave.

Finn Verner ledsager her Thorchild Ravn til mindesmærket ved Steintor i Rostock.

Juleaften i kreaturvognen

Denne beretning er skrevet af Mogens Pedersen, Vordingborg, og blev bragt første gang i bladet "Pigtraad-Gestapofangen" december 1987.

Det var den 23/12. Fangekolonnen gik ned ad vejen mod byen. Danskerne, der var med i kolonnen, var mere tavse end sædvanligt, for det var dagen før juleaften, og tankerne var ved at gå hjem til Danmark, til konen eller mor og far.

Byen hed Osnabrück, der ligger nær den hollandske grænse. Det var i 1944, og fangekolonnen hørte til i en lille kz-lejr på 500 fanger, der hørte under den store kz-lejr i Neuengamme. Fangerne her i denne lille lejr boede i en række jernbanevogne, der bar navnet SS Bau-Brigade 5.

Vi boede i kreaturvogne, 35-40 mand i hver vogn. Der var slået træhylder op i hver ende af vognen. Det var sengene til fangerne. Vi lå i tre lag, og midt i vognen var en lille kakkelovn sat op, men SS-bevogtningsmandskabet boede i sovevogne fra Det internationale Sovevognsselskab. Der var i kolonnen køkkenvogn, værkstedsvogne og radiostationsvogn.

Bau-Brigade 5 havde under hele krigen kørt lige bag den tyske værnemagt og udført meget farligt og anstrengende oprydningssarbejde på bombede jernbanelinjer og byer. Et hold fra kolonnen var til stadighed sat til at uskadeliggøre bomber, der ikke var sprængt.

Her i Osnabrück, hvor kolonnen nu holdt på grund af krigens hurtige fremrykning, udførte den oprydning i byen, der lige var blevet bombet af allierede fly. Også jernbanearbejde blev kolonnen sat til. Jernbanearbejdet var et evighedsarbejde, for når kolonnen lagde nye spor på den ene side af banegården, bombede de allierede fly på den anden side.

Fangekolonnen, der nu var nået ned i byen, blev her placeret i en lang række i noget, der havde været en gade, og dagens arbejde kunne begynde. Der

var uafbrudt kørt mursten til fra bombede huse. Disse sten skulle renses for kalk og stables i store bunker, så de kunne bruges igen. Med visse mellemrum kom SS-folkene og hentede fanger, der skulle være med til nedrivning af mure, der stod særlig farligt.

I dag var det den 23. december, og arbejdet gik særlig langsomt, og man kunne se, at alle fanger faldt i tanker. Selv SS-erne, der ellers nok skulle sørge for, at fangerne ikke drev den af, havde også deres tanker om den juleaften, der nu kom.

Osnabrück var blevet afspærret som krigszone, og ingen kunne komme hverken ind eller ud af zonen, og her sad en flok mennesker fra næsten hele Europa som fanger, og den dag hørte de hverken bomber eller kanontorden, der ellers lød døgnet rundt.

Ved 18-tiden blev vi kommanderet tilbage til lejren. Den daglige roesuppe blev udleveret, og vi blev låst inde i kreaturvognene. I den vogn, hvor danskerne boede, 35 i alt, begyndte samtalen nu at dreje sig om juleaften. Der var endnu et par stykker, der mente, at denne dag bestemt måtte være en fridag, og at vi da også måtte få et rigtigt måltid mad, men de fleste andre lod dem ud og spurgte, om de da også var så tossede at tro, at SS-erne regnede fangerne for andet end kreaturer, men inderst inde håbede vi alle, at de ville få ret – en fridag og et rigtigt måltid mad ville gøre underværker, da alle var udpint af hårdt arbejde og en kronisk sult.

Låst inde juleaften

Natten gik, og det blev morgen. Den sædvanlige banken på vogndørene og tyske kommandoråb lød: Det var en ganske almindelig arbejdsdag – Los! Los! Kolonnerne ud, afmarch til arbejdspladserne. Det var koldt og væmmeligt, og humøret var helt nede på nul, og denne dags arbejde kan vist ingen huske, for alles tanker var hjemme i Frankrig, Rusland, Holland, Polen, Belgien, Danmark, Tyskland – alle havde et hjem, de tænkte på.

Fangekolonnen rykkede hjem til lejren kl. 17 i anledning af juleaften, ikke for vor skyld, men SS-erne skulle have samlet julemiddag kl. 18, og så ville de

have os lukket inde i jernbanevognene før middagen.

Den sædvanlige roesuppe blev udleveret, og dørene blev låst. Nu begyndte der i danskervognen den mest mærkværdige juleaften, nogen kunne opleve. Fra bukser og trøjer blev der halet små stykker gran op, som var stjålet under oprydningen i byen. Nogle havde fået fat i brændestykker og kulstykker, de havde fundet ved jernbanesporene. Det var, som om alle tyverierne var lykkedes denne dag.

En mundharpe reddede aftenen – omtrent

Der blev lagt i kakkelovnen, pyntet med de få granstumper, suppen blev spist, og 35 udpinte og stadig sultne mænd begyndte, først for sig selv, at nynne på de gamle julesalmer og -sange. Da lød pludselig den mundharpe, som en af fangerne havde fået smuglet med fra Neuengamme. Nu brød sangen ud, og alle de kendte julesange blev sunget, og man fortalte om al den sædvanlige juleforberedelse, man plejede at have hjemme.

Der blev sunget igen, og en mand havde listet sig hen til kakkelovnen og havde stukket nogle granstumper ind i ilden. Efter et lille stykke tid begyndte granduften at komme i hele vognen, sangen døde langsomt hen. Det, som alle havde frygtet, kom langsomt snigende ind i hjerterne, nemlig tanken om selve juleaften hjemme, om ens kære, der nu sad om julebordet og julegaverne. Hvad tænkte de om den mand eller søn, som de ikke vidste, hvor var, eller om han i det hele taget var levende mere?

Ingen turde tale med sidemanden, gråden sad i halsen, og alle tænkte: "Hvordan ender dette her? Kommer vi levende hjem?"

Ilden døde langsomt ud i kakkelovnen, og det fuldstændige mørke bredte sig i vognen. Der hørtes nu en stilfærdig gråd fra dem, der ikke kunne holde igen længere, men ingen spurgte, hvem det var.

Langsomt, meget langsomt faldt søvnen over de 35 danskere, der her var indespærret juleaften på grund af deres kamp for frihed og ret.

Luftangreb i 1944: Øjenvidne fandt en stikkers navn i ruinerne

92-årige Karl Henry Skott spillede en central rolle, da englænderne under 2. verdenskrig bombede Aarhus

AF LOUISE BULL NYVANG
LOKALAVISEN AARHUS

Den sidste dag i oktober 1944 skinnede solen, da den 22-årige Karl Henry (KH) Skott lidt over middag gik fra sin lejlighed på Tage Hansens Gade.

Idet han svingede ud på Ringgaden kom tre flyvemaskiner, de såkaldte mosquitos, drønende sydfra tæt henover hovedet på ham.

"De kom som lyn og torden. Så langt nede, at jeg næsten kunne røre dem," fortæller den i dag 92-årige K.H. Skott, for hvem dagen stadig står skarpt i erindringen.

Han var ikke tvivl om, hvor bombeflyene var på vej hen: Aarhus Universitet.

Nogle måneder forinden var han blevet kontaktet af en mand, der havde en besked fra det britiske luftvåben, Royal Air Force.

"De ville have tegninger af kollegieblok fire og fem. Vi vidste godt, hvad de skulle bruges til. Det var Gestapos hovedkvarter. Der sad tyske folk af værste karakter. Vi var blevet smidt ud af kollegierne i 1943, men inden da havde jeg boet der i flere år og vidste, hvordan bygningen så ud. Jeg lavede en tegning på kladdepapir, som jeg afleverede til manden," fortæller K.H. Skott.

Han undrede sig dog over, at de ville vide præcist, hvor trapperne var placeret, for at tilfangetagne kunne komme ud af bygningerne.

"Jeg var noget forbløffet. Ville de virkelig sende bombefly fra London for at ramme to huse og troede de, at de kunne undgå at ramme trapperne?," siger K.H. Skott.

Sneg sig ind i arkivet

Efterhånden som månederne gik tænkte den unge historiestuderende da også, at planerne var droppet. Da bombeflyene så alligevel pludselig fløj henover hovedet på ham, reagerede han hurtigt.

"Jeg var med i et katastrofe-beredskab og skulle derfor stå vagt ved en af indgangene til kollegiet. Vi fik strenge ordrer på, at ingen måtte gå ind," fortæller K.H. Skott.

Men den unge studerende, der selv var aktiv i modstandsbevægelsen, øjnede sin mulighed.

"Om aftenen ved 22-tiden, hvor det var mørkt, sneg jeg mig ubemærket ind," fortæller den tidligere gymnasielektor.

Du må have haft hjertet helt oppe i halsen?

"Næ, det her nazistvæsen ville vi ikke være med til," siger den 92-årige og banker knoerne i kaffebordet hjemme i stuen på Vestervang med ud-sigt til universitetsbygningerne.

Navnet på en stikker

Inde i den bombede bygning fandt han et arkivkort med to navne.

Navnet på en modstandsmand og navnet på den mand, der havde angivet ham, stikkeren. Kortet stak han hurtigt ind under trøjen.

"Næste dag afleverede jeg kortet til en højerestående modstandsmand."

Du var klar over, at stikkeren sandsynligvis ville blive dræbt?

"Ja, jeg overvejede, hvad jeg skulle gøre. Men jeg kom frem til, at det hellere måtte være ham, end at flere af vores folk blev angivet," siger K.H. Skott.

Han ved ikke, hvad der sidenhen skete med stikkeren. Men han glæder sig over, at man i dag fortsætter med at sætte fokus på begivenhederne under Anden Verdenskrig.

"Det er fortræffeligt. Der er så mange i dag, der ikke aner, hvad de snakker om, når de taler om krigen. Ingen tænker for eksempel på, at man, når man kom hjem om aftenen, lige gik rundt om bygningen, for at tjekke om der holdt en Adler - det var Gestapos biler," siger K.H. Skott.

Jysk Forenings tur til Groß-Rosen,

Af Ingelise Serges.

31 medlemmer deltog i Jysk afdeling af De Erhvervshæmmedes tur til Pragh og Theresienstadt i dagene 7.-12. september 2014. – Vi havde engageret os med Gislev Rejser og chauffør Chr. Pedersen, og vi startede ud fra Fredericia allerede kl. 07.00, derefter opsamling i Kolding og Kliplev i det sønderjyske.

Så gik det sydøstover til Berlin, hvor vi overnattede på Hotel Panorama Am

Adenauer-platz tæt ved Kurfürstendamm. Aftensmaden blev indtaget på Restaurant Ziko Grill ca. et kvarters gang fra hotellet. Det var meget festligt med musik og sang og god mad. Jeg har ladet mig fortælle, at berlinerne er et festligt folkefærd.

Morgenbuffeten blev indtaget på hotellet, og kl. 08.00 gik turen til KZ-lejren Groß-Rosen i Polen, hvor der har siddet nogle få danskere. Groß-Rosen har været lige så slem som alle andre

lejre. Den blev oprettet allerede i 1940 som en satellit-lejr under Sachsenhausen. Formålet med lejren var i første omgang at skaffe arbejdskraft til SS Granitvirksomheden Deutche Erd- und Steinwerke. – I sidste fase var der ca. 78.000 fanger (52.000 mænd og 26.000 kvinder). Der var som omtalt også danskere i lejren.

I alt 125.000 fanger blev sendt til Groß-Rosen, og af dem omkom 40.000. Jøderne var den største gruppe blandt ofrene, da leve- og arbejdsforholdene for dem var ekstremt hårde. Den første gruppe jøder ankom fra Dachau den 8. juni 1941. Alle jøder i lejren blev i oktober 1942 sendt til Auschwitz. – Vi besøgte lejren og stenbruddet, og Inga Pedersen lagde en buket med båndene i de blå, hvide og røde farver, vores fane var med, og vi sang *Altid frejdig når Du går*.

Efter Groß-Rosen havde vi en relativ lang tur til Pragh, men det var rent naturmæssigt en smuk tur. Vi var fremme ved Hotel Belvedere kl. ca. 19.30. Der skulle tjekkes ind, og det var en noget møjsommelig affære, der skal på hver enkelt deltager udfyldes et skema med navn, adresse, land og pasnr., inden man kunne få værelse anvist, så det tog en rum tid, vi skulle jo på Restaurant Potrefenahusa, hvor der var bestilt aftensmad. Vi spiste ikke på Belvedere, godt det samme.

Tirsdag var der planlagt byvandring, bl.a. med besøg i nogle af de mange jødiske synagoger og kirkegårde. Men først besøgte vi St. Cyril Methodist Kirke, hvor de tjekkiske modstandsfolk, som havde medvirket til attentatet mod Heydrich, forsøgte at gemme sig i kirkens krypt, men blev stukket til Gestapo. Efter tre timers kamp havde de opbrugt deres ammunition og begik selvmord, frem for at blive taget af tyskerne.

Der er en udstilling i krypten, og kirken har en mindeplade for disse tjekkiske modstandsfolk opsat på muren, hvor man stadig kan se skudhuller fra kampen.

Onsdag gik turen til Theresienstadt, og som alle ved, var det her de danske jøder blev deporteret til. Ghettoen (garnisonsbyen Theresienstadt) blev officielt oprettet som ghetto den 1. maj 1942. Den var udelukkende beregnet til

Børnene i Lidice.

Theresienstadt.

Pragh og Theresienstadt

jøder, og i begyndelsen troede de på, at byen skulle være et sted, hvor de fortsat kunne leve relativt fredeligt. Forholdene i ghettoen, overbefolkning samt manglende sanitære forhold og mangel på mad, forårsagede sygdomme, som krævede mange døds-ofre. Alene i 1942 døde 15.891 personer i ghettoen.

Selve KZ-lejren var indrettet i den gamle fæstning, som vi også besøgte. Der havde bl.a. Gavriilo Princip, en bosnisk-serbisk nationalist, siddet fængslet lænket i en mørk enecelle. Han dræbte det Østrig-ungarske tronfølgerpar i Zarajevo 28. juni 1914, hvilket udløste 1. verdenskrig. Han døde i april 1918 af tuberkulose og blev i øvrigt sindssyg. Men selve ghettoen blev af nazisterne brugt i deres forvanskede propaganda, hvis formål var at overbevise Røde Kors besøgende om, at Theresienstadt var et blomstrende kulturelt centrum. Men virkeligheden var en ganske anden. Nu huskes den mørke historie om 2. verdenskrig, hvor tusinder af jøder omkom. – I den forbindelse kan jeg anbefale bogen "Havet i Theresienstadt", gribende.

Efter at vi havde beset Fortet, lagde Herluf Pedersen foreningens krans ved det store trækors, som står hvor de utallige ofres urner er sat ned, og i den anden halvdel er det jødernes grave med den store Davidsstjerne.

Da både Fortet og Ghetto-byen var besøgt, kørte vi nogle få hundrede meter til den anden jødiske kirkegård med et meget stort krematorium, der lå også kristne begravet. – Det kan undre mig lidt, at denne begravelsesplads med krematoriet er så lidt omtalt, guiden oppe på Fortet nævnte den overhovedet ikke, men det er virkelig et besøg værd, der står to kæmpemæssige monumenter af den syvarmede jødiske lyststage.

Fra besøget i Theresienstadt, fortsatte vi til Lidice nordvest for Pragh, byen der blev totalt ødelagt og brændt ned som gengældelse for attentatet mod Heydrich. Den 10. juni 1942 blev alle mænd ned til 15 år myrdet, kvinder og børn blev skilt, nogle få børn blev udtaget til tyske SS-familier, nogle blev sendt til udryddelseslejren Chelmo, og kvinderne blev sendt til Ravensbrück.

Den Jødiske kirkegård - Theresienstadt.

Theresienstadt.

Hvor byen Lidice har ligget, er nu et meget smukt og velplejet område, der står et mindesmærke af børn i næsten alle aldre. Der lagde Birgit Lund en buket med båndene i de allierede farver. Det var et besøg, der også manede til stor eftertanke.

Torsdag var så sidste dag i Pragh. Kl. ca. 9 tog vi til byen Kutná Hora, hvor der ligger et knoglekapel, ret bizart. Kappellets dekoration består hovedsageligt af menneskeknogler og kranier fra op mod 40.000 opgravede skelletter.

Efter Kutná Hora kørte vi tilbage til Pragh og op til slottet Hradcany samt Sct. Vitus Katedralen. Her var vi på egen hånd resten af dagen, og mange

tog en tur ind til Praghs centrum, hvor der jo er rigtig meget at se, Karlsbroen, Verdensuret, Thyco Brahes grav i Tyn Kirken ect. ect.

Efter nogle intense dage med mange oplevelser satte vi fredag kl. 07.30 kursen nordpå i gråt og regnfuldt vejr, men alle dagene havde været med flot sol og lune temperaturer, så vi var bare så heldige.

Turen nordover gik fint uden kø på motorvejene, og vejret blev bedre og bedre. Kl. ca. 21 ankom vi til Fredericia efter en vellykket og begivenhedsrig tur.

Kæreste læsere

Her fra Arbejdsskadestyrelsen ønsker vi jer alle en dejlig og glædelig jul og et godt nytår. I den anledning skal der også sendes en særlig tanke til alle dem, der ikke er her mere.

Med dette indlæg vil jeg forsøge at synliggøre lidt om vores enhed og nogen af de helt særlige opgaver, der i år har været i forbindelse med sagsbehandlingen af jeres sager efter loven om erstatning til besættelsestidens ofre.

Internt i huset har året 2014 igen budt på forandringer her i vores lille afdeling i Arbejdsskadestyrelsen. Den 1. januar 2014 overgik vi til Politisk og Juridisk sekretariat, og i løbet af sommeren 2014 fik Arbejdsskadestyrelsen Merete Agergaard som ny direktør. Merete Agergaard kommer fra en stilling i Beskæftigelsesministeriets departement.

Fra den 1. december 2014 er der påbegyndt endnu en omorganisering af Arbejdsskadestyrelsen. Det betyder, at vores lille enhed fra den 1. december 2014 er flyttet til centret for private erstatningssager, men vi fortsætter uændret med vores opgaver på jeres område.

Vi har fået en ny kontorchef, som hedder Steen Østergaard Jensen. Han har mange års erfaring som chef i Arbejdsskadestyrelsen, og jeg kan oplyse, at han viser stor interesse for jeres sager og det vigtige kapitel fra vores lands historie med besættelsestiden og alle dem, der var involveret i dette. Vi ser rigtigt meget frem til samarbejdet. Derfor er Mette Thiesen ikke længere chef på området, men vi skal hilse og sige tak for de mange års gode samarbejde. Vi har også taget afsked med Stephan B. Reinemer, som valgte at skifte til et andet job efter endt barsel.

I anledning af julen og de nye ændringer har vi fået taget et nyt "holdfoto". På fotoet mangler vores kollega Pia Ramsdal. Hun er gået på barsel sidst i november 2014, men hun er tilbage i løbet af efteråret 2015. Pr. 1. januar 2015 får vi en ny kollega, som hedder Pernille. Det er planen, at hun skal arbejde med de samme opgaver, som jeg har. Vi glæder os rigtigt meget til at få hende med på holdet.

I vores enhed er vores største opgave at arbejde med jeres sager efter lov om erstatning til besættelsestidens ofre.

Fra venstre ses Käte Morell, som har det primære ansvar for anerkendelse og beregning af enkesagerne og medicinregningerne. I midten står Steen Østergaard Jensen, som er kontorchef for centret for private erstatningssager og vores enhed. Sidst til højre står Kathrine Bundgaard Nielsen, som er jurist og ansvarlig for anerkendelse, genvurderinger og de øvrige juridiske opgaver på området.

Det er en opgave, som Arbejdsskadestyrelsen tager meget alvorligt og sætter en stor ære i at behandle bedst muligt. Herudover arbejder vores enhed også med andre sagstyper, heriblandt også sager for Undervisningsministeriet om handicaptillæg til studerende samt de donorsager, hvor folk er kommet til skade før 1. juli 1992.

Arbejds mæssigt har året 2014 været præget af det større antal nye sager om anerkendelse, som er kommet til Arbejdsskadestyrelsen siden vinteren 2013. Herudover startede 2014 med vores tilbagevendende større opgave med reguleringen af kommende erstatningsbeløb for samtlige modtagere efter vores love. Her er det særligt de modtagere, der bor uden for Danmark, som vi bruger mest tid på, da Arbejdsskadestyrelsen ikke modtager de almindelige indkomstoplysninger fra Skat.

Den 27. januar 2014 var en større delegation fra Arbejdsskadestyrelsen i Glassalen i Tivoli til den årligt tilbagevendende Auschwitzdag. Dette års tema var "Modstand". Her hørte vi et meget tankevækkende oplæg omkring, hvad modstand er, og hvornår en handling er modstand. Med særlig fokus på, at uanset om man står alene eller gør modstand som en del af en gruppe, kræver det overbevisning og kan ske med livet som indsats.

Foråret 2014 bar også præg af arbejdet med at få færdiggjort den nye en-

gelske informationspjece om behandlingen af efterladte sager.

Arbejdsskadestyrelsens tanke bag pjecen er, at den måske kan gøre det nemmere for den enkelte at få overblik over, hvordan efterladte sager behandles efter loven. Men vi understreger, at I fortsat er meget velkommen til at kontakte os, hvis der er noget, I gerne vil have uddybet eller forklaret.

Den 4. maj 2014 var Helle Krog fra bogholderiet og jeg i Mindelunden i Ryvangen, hvor vi mødtes med delegationen fra Bernadottegården, og sammen med jer gik vi rundt med blomster til nedlæggelse på henrettelsespladsen inden den højtidelige aften. Der blev mindet, ved taler, fakler og megen eftertænkning. Endnu en meget smuk oplevelse.

I løbet af foråret 2014 havde Erik Kragelund, som er formand for De Danske Krigssejlere, og Arbejdsskadestyrelsen et godt samarbejde, hvor vi gennemgik alle de nulevende sager efter loven, for at finde frem til dem af jer, der er anerkendt for jeres indsats som krigssejlere. Således blev samtlige nulevende danske krigssejlere inviteret med til Normandiet ved 70-årsdagen for D-dagen den 6. juni 2014 af den danske regering. Dette arbejde var noget Arbejdsskadestyrelsen helt undtagelsesvis kunne tilbyde, fordi vi havde ressourcerne til det, og fordi vi gerne ville støtte bedst muligt op om den store og længe ventede officielle anerkendelse af de dan-

ske krigssejleres store indsats under 2. Verdenskrig.

I samme anledning havde jeg den store fornøjelse at være inviteret med på Nationalmuseet i forbindelse med markeringen af danske krigssejleres første officielle indbydelse til deltagelse ved 70-årsdagen for D-dagen. Denne dag blev den officielle plakat til D-dagen afsløret og beskrevet af kunstneren bag plakaten, Per Arnoldi. Erik Kragelund, som er en af hovedkræfterne bag det hele, holdt et meget inspirerende og fantastisk indlæg, dels om de overordnede rammer for krigssejlerne og ikke mindst om hans egen tid som krigssejler og løjtnant i USA's flåde. Arbejdsskadestyrelsen modtog samme dag et illustreret hæfte skrevet af Erik Kragelund med titlen OVERLORD – den danske deltagelse i invasionen af Normandiet i 1944.

Sommeren 2014 bød på et dialogmøde med nogle af vores samarbejdspartnere. Både den fynske, jyske og sjællandske afdeling af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen var inviteret til mødet her i Arbejdsskadestyrelsen. Det er vigtigt for os at understrege, at grunden til at netop denne forening var inviteret var, at de havde bedt om et sådant møde. Arbejdsskadestyrelsen er interesseret i at have et godt samarbejde med alle.

I løbet af oktober var Pia og jeg inviteret til dialogmøde på Bernadotttegården i Roskilde for at holde et oplæg om loven og svare på spørgsmål om vores praksis, samt de seneste statistikker over antallet af sager efter loven. Det var en rigtig rar dag, hvor vi havde en lang og god snak om mange facetter af loven og dens praksis. I efteråret deltog Mette Thiesen i generalforsamlingen for Sjællandsafdelingen for Erhvervshæmmede fra Frihedskampen.

Hermed vil jeg slutte af for denne gang og fortælle, at vi her i Arbejdsskadestyrelsen vil se frem til at samarbejde med jer også det kommende år. Vi vil særligt glæde os til maj 2015, hvor 70 års dagen for Danmarks befrielse skal fejres. Det bliver stort.

Jeg skal hilse jer alle mange gange fra Käte og Steen.

I ønskes alle en rigtig glædelig jul og et smukt nytår

fra Kathrine Bundgaard Nielsen

Glædelig jul ønsker

*Erhvervshæmmede,
Odense afdeling*

*Erhvervshæmmede,
Sjællandsafdeling*

*Erhvervshæmmede,
Jysk afdeling*

*Allierede Krigssejleres
Veteranforening*

Foreningen af Gestapofanger fra Besættelsen

Gestapofangerne Randers

*Horsørød-Stutthof
Foreningen*

*Vennekredsen i Danmark
for KZ Neuengamme*

Theresienstadt-foreningen

*Kammeraternes
Hjælpefond*

Danske Veteraner 1940-45

*Frihedskampens
Frednings-
og Mindefond*

*Bernadotttegården,
Roskilde*

*Bernadotttegården,
Hadsund*

- 90 år 11. januar
Erik Vestergaard
Fredericiavej 25, Sandal
7000 Fredericia
7. maj
Kirsten Møller
Jernbanegade 17
7160 Tørring
- 85 år 2. februar
Nina Svendsen
Danmarksgade 60 C, st.tv.
7000 Fredericia
- 80 år 16. februar
Vera Winther
Bragesvej 12
7000 Fredericia
- 75 år 23. januar
Tove Madsen
Toften 4, Klipleve
6200 Aabenraa
- 70 år 25. januar
Lis Staun Larsen
Stenhøjvænget 57 B
7000 Fredericia
6. april
Jens A. Jensen
Fredericiavej 6, Sandal
7000 Fredericia
17. maj
Else Vesterlund
Hvilshøj Mark 180
9700 Brønderslev
- 60 år 5. februar
Hanne Jensen
6. Julivej 110
7000 Fredericia
5. marts
Sten Poulsen
6. Julivej 110
7000 Fredericia

Og et forsinket tillykke til
Holger Dahlhus, Fredericia, der
fyldte 80 år 9. december 2014.

Torpederet i Sydatlanten

Sidste del af Ole Kiils beretning, som vi bragte første del af i bladets september-nummer. Ole Kiil var styrmand på den amerikanske damper "Scapa Flow", der den 14. november 1942 blev sænket af en tysk ubåd. Ud af besætningen på 60 mand reddede 30 sig op i en redningsbåd.

Pludselig observerede en, at en undervandsbåd, vor banemand, brød overfladen i nærheden og stævnede mod os. Den kom tæt hen til os, og dens kaptajn forlangte oplyst navnet på vort skib, dets størrelse, bestemmelsessted, lastens art, osv. Jeg bad om hjælp til en af vore egne marine folk, som havde en stærkt læderet arm, og en blikdåse med forbindelsessager blev kastet over til os. Da vi på grund af overskyet vejr i et par dage ikke havde haft observationer, var jeg ikke helt sikker på vores position, og bad tyskerne opgive deres bestik. Det stemte med mit 120 nord og 300 vest, 1000 sømil fra nærmeste land. På dette sted forlod undervandsbåden os, og snart var den ude af syne. Mørket kom hastigt, og vi indrettede os for natten på de ubekvemme flåder, hvor søen bestandigt vaskede op gennem tremmebunden, som vi lå på. Megen søvn blev det ikke til, men en makaber koncert af klaprende tænder. En uendelig lang, kold nat, selvom vi var i troperne.

Næste dags morgen fik vi båden gjort klar og med en redningsvest stoppet en læk, som den havde. Det viste sig, at vi 30 mand lige med nød og næppe kunne være i båden; liggeplads kunne der kun være tale om for et par sårede som vi havde, og en kanoner, som var syg af malaria og høj feber. Nødproviant og en del drikkevand fik vi gjort plads til. Vi satte sejl, lod flåderne drive bort, og håbede at finde redning før eller senere. Når jeg før nævnte, at nærmeste land lå 1000 sømil borte, er det ikke helt rigtigt, idet De Kapverdiske Øer faktisk lå nærmere, kun 450 mil borte.

Retningen var imidlertid nordøst, hvorfra passatvinden normalt skulle blæse, og krydse os op mod den kunne vi ikke. I bæltet omkring ækvator kan vinden imidlertid svinge, og skiftevis havde vi netop sydlig vind. Et par af vore portugiser matroser hævdede med bestemthed, at fiskere fra øerne gik langt til søs, og kunne vi blot slå et par hundrede mil imod nordøst, havde

vi gode chancer. Der blev holdt skibsråd, og da flertallet, mod min anbefaling, ønskede at gøre forsøget, gik jeg med til det. Som eneste overlevende styrmand havde jeg kommandoen over båden. I to dage kom vi ret godt fremad; så forsvandt vinden totalt, og vi havde nogle skrækkelige dage under en glødende skyfri himmel på et glødende spejlblankt hav, hvor tørsten nagede os. Dagsrationen var sat til et absolut minimum for at stække vor sparsomme drikkevandsbeholdning. Omsider kom så vinden igen, men denne gang var det den friske stive passat, stik imod, og dermed var den første plan væltet. Hvad var der nu at gøre? Båden egnede sig bedst til at sejle med agterlig vind, og efter kortet havde vi kun 1800 sømil til Vestindien. På en måned måtte vi kunne klare det, og af fast føde, beskøjter og lignende havde vi rigeligt. Værre var det med drikkevand, men vi måtte vel kunne slå en streg sydover og hente regnvand ved ækvator, når der blev brug for det.

Forslaget vandt tilslutning, og kursen blev lagt om, men ak, efter et par timer måtte vi opgive det. Båden var ved torpederingen blevet slemt medtaget. Der var en knæk i kølen og en sidedrejning i agterenden, som bevirkede, at vi ikke kunne styre med kraftig vind agterind. Båden girede og slingrede som en beruset mand, og to mænd ved styreåren kunne med al deres kraft intet stille op. Nedslående var det, men vende måtte vi nok engang, og kursen blev sat i bidevind tilbage mod Afrika. Det gik bedre, men småt fremover og med stor afdrift.

Efter en uge døde vor malariapatient, som vi ikke havde kunnet hjælpe uden det livsvigtige medikament Kinin. Vi syede ham ind i et tæppe og lod ham stille glide i havet efter en kort andagt af en forsamling af protestanter, katolikker og muhammedanere, som her befandt sig i samme båd. De fleste tænkte måske - hvornår bliver det min tur?

Det daglige svind i drikkevandet var

en alvorlig kilde til bekymring, til ærgrelse og stridigheder med optræk til mytteri. Der var for så vidt enighed om, at dagsrationen måtte være den mindst mulige, og den bestod i en bundskjuler per mand morgen, middag og aften i et fælles blikkrus, som på skift vandrede frem og tilbage fra ankeret, hvor jeg fyldte i med et lille mål fra min plads i agterenden. Da vi ikke havde nogen form for skriverekvitter, kunne der ikke føres nogen sikker rationskontrol, og det måtte derfor være en tillidssag, at hver nøjedes med en ration og ikke uretmæssigt tilvendte sig en ekstra ved påstand om ikke at have fået tidligere. Folk, som ombord på skibet havde haft et horn på siden på hinanden, blev ikke bedre venner ved konstant at være så tæt på hinanden, som de måtte være i båden, og gang på gang kom det til voldsomme mundhuggerier og gensidige beskyldninger om svindel og snyderi, når drikkevandet blev delt ud.

Det hele kulminerede en nat, da Monteiro, en brasiliansk matros, en af vore mest pålidelige og dygtigste søfolk, slog alarm, da han opdagede, at en af Nassers landsmænd var ved at stjæle vand. Den afslørede vendte resolut beskyldningen, og påstod at det var ham, der havde overrasket brasilieneren i at stjæle. Våben til håndhævelse af ret og orden fandtes der ikke i båden, men jeg sikrede mig for alle tilfælde en kapøkse, som hørte til bådens inventar. Sagen blev ved dag gry afgjort med en alvorlig advarsel. De øvrige ægyptere havde taget stormende parti for deres landsmand, hvis uskyldighed de bedyrede.

Enkelte holdt sig passive, men et stærkt flertal lod mig uopfordret tydeligt forstå, at jeg kunne regne med deres støtte i tilfælde af senere uroligheder. Rent praktisk havde vi delt os i vagter, og det mest anstrengende var tørnen ved styreåren, men der måtte også pumpes jævnlige, da båden trak vand fra den kun nødtørftigt stoppede lækage. Fra første begyndelse var disse

pligter blevet udført af alle på skift, uanset den enkeltes egentlige profession. Efterhånden som rortørnen blev sur og upopulær, kom ægypterne i tanker om, at dette arbejde ret beset slet ikke var deres som fyrbødere, men at det udelukkende burde klares af dækets folk. Til gengæld kunne de så mere korrekt tage sig af det langt behageligere og mindre anstrengende pumpearbejde. Forhandlinger og forsikringer fra de øvrige om at sådan legede vi ikke, gav intet resultat, og først en håndfast trussel om, at en arbejdsnælgelse ville blive mødt med en rationsstandsning, fik gruppen til, omend under protest, at acceptere status quo. Tørsten, som følge af den knappe vandrationen, blev på intet tidspunkt så voldsom, at man kunne frygte helt katastrofale reaktioner som at drikke havvand eller at nogen skulle vælge at gå over siden, men den plagede os til stadighed. Ustandselig og især i de lange nætter gik ens tanker på vandring. Barndommen, skoletiden og ens hele tidligere tilværelse passerede revy, og ingen periode, situation eller tildragelse fra dengang var det muligt at gennemtænke eller blot strejfe i tankerne, uden at man uvægerligt kom til at forbinde det med en af de eksisterende muligheder for at kunne stille sin tørst. Tænkte man på dem derhjemme, drejede tankerne sig til pumpen i bryggeriet, som med et par slag bragte en strøm af friskt og køligt vand op fra brønden. Hvilket frådseri, når der blev vasket eller gjort rent i huset. Tænkte man på skoletiden, så man ustandseligt for sig drikkefontænen, hvor en kølig strøm til stadighed rislede. Anderledes var den barske virkelighed her, hvor en mundfuld plumret ildelugtende ferskvand, som man kun nænnede at synke dråbevis, var det lyspunkt, som vi med længsel så hen til tre gange i døgnet.

Det kunne måske interessere en og anden af de tilstedeværende, som til dagligt beskæftiger sig med zoologi, at høre lidt om hvilke dyrearter vi kom i kontakt med. En af de første nætter kom vi ind i en stor flok hvaler, som i flere timer omgav os på alle sider. Blackfish kaldes arten på engelsk, og jeg mener, at det må have været grindehvaler. Det passer med størrelse på 6 til 8 meter, der er således tale om en lille hval. Set fra båden forekom de os ellers store nok, og vi var ret forurolige over deres selskabelighed. Mange kom så

tæt på, at vi let kunne have berørt dem med en åre, og vi var oprigtigt bange for, at en af dem uforvarende skulle komme til at skyde ryg mod bådens køl og sende os alle i baljen. En brasiliansk sømand, en forhenværende kystfisker, viste sig at være situationen voksen, han rejste sig i båden, påbød absolut stilhed og tjattede med mellemrum til styrbord og bagbord med en lille petroleumsdunk, for at besvære de nærgående væsener. Omsider forsvandt de da også, men jeg blev ikke klar over, om brasilianeren havde handlet efter tidligere erfaringer eller udfra en slags primitiv overtro.

I de følgende dage havde vi jævnligt besøg af store hajer, som der blev prikket efter med en bådshage, når de kom for tæt langs siden. De forsvandt gerne efter et stykke tid, og jeg kan egentlig ikke sige, at deres tilstedeværelse gjorde noget synderligt indtryk på os. Der var i alt fald flere, som i de varme dage på skift tog en dukkert udenbords, holdende sig fast til tovene. De fleste søfolk har den opfattelse, at hajer kun under ganske særlige omstændigheder går til angreb på mennesker.

I bådens udrustning fandtes en del fiskegrejer, og der var flere, som til tidsfordriv havde snøren ude. Vi fangede også et par mindre fisk. Der blev smagt på det rå kød, men det var bestemt ingen delikatesse. Trangen til fast føde var i det hele taget nærmest lig nul. Som dagsration var der fastsat et par knastørre kiks, et stykke chokolade og et par bolcheagtige mælketabletter. Sjældent blev der fortæret mere end den halve ration, og man gav frivilligt afkald på resten.

Af fugle så vi overhovedet ingen. I Sydatlantten træffer man f.eks. albatrosser og andre havfugle tusinder af mile til søs, men heroppe nord for ækvator holdt fuglene sig tilsyneladende i nærheden af land.

Den 12te dag begyndte det til vor glæde at trække sammen til regn. Efterhånden trak småbyger op i nærheden, men de havde en sær evne til at gå uden om os. Når det begyndte at dryppe, blev sejlet omgående bjerget og udspændt over os i båden, for at fange nedbør. I midten var der lavet et hul, og en mand sad under det med en dåse for at samle, hvad der måtte komme.

Det blev til mange resultatløse manøvrer, som efterhånden gik os på. Omsider fik vi dog regn, og det strøm-

mede ned over os. Desværre var sejlet så gennemsaltet, at det første vand måtte kasseres, men det blev snart bedre, og humøret voksede med vandstanden i tanken. Rationen blev sat op, og lysten til fast føde, som havde været halvt forsvundet, begyndte at komme igen.

Den 15de dag så vi for første gang et livstegn, som viste at vi ikke var helt alene på havet, nemlig røgen fra en damper langt borte. Stor var vor skuffelse, da røgen snart forsvandt bag horisonten. Mere end før følte vi os alene og forladt.

Den 17de dags formiddag var vi travlt beskæftiget med at samle regnvand. Vi kunne nu glæde os over fulde tanke, men let er det ikke at gøre mennesker tilpas. Nu var vi pludselig ved at have fået nok af al den væde – surt. Og vådt som vi havde det, med flere døgn uden en tør trævl på kroppen. Fodtøjet, som nogle havde haft med, blev slimet og ækelt, og til sidst kastet overbord. Pludselig er der en der råber, et skib, et skib. Helt bag på os var det kommet, der viste sig at være flere, og alle blev ellevilde af glæde, men, helt sikkert var det dog ikke at vi ville blive observeret, da afstanden endnu var ret stor.

Vi jublede, da skibene, en konvoj viste det sig at være, blev større og større. Nu drejede en korvet af og stævnede ned mod os, blinkende med morsesignaler for at tilkendegive, at man havde set os. Snart lå vi på siden af HMS Armeria, og stærke arme greb os, en efter en, efterhånden som vor båd skød op på en bølgetop. En skægget, miserabel og pjaltet flok, svage og slappe i knæ og ben, som ikke ville lystre os, stod vi nu på korvettens dæk og fik en hjertelig modtagelse af de brave briter. Man hjalp os under dæk, kom frem med en strong cup of tea, og siden andre herligheder, efterhånden som de mente, at vi kunne tåle dem.

Straks da vi havde forladt vores redningsbåd, blev den sendt til bunds af nogle maskingeværssalver fra korvetten. Den havde tjent os godt, men kunne ikke tages ombord, og måtte ikke forlades drivende, da den så kunne vildlede eller være til fare for andre skibe.

I 17 døgn havde jeg ikke sovet, og den første nat på korvetten blev der heller ingen søvn. En mærkelig blanding af uro og glæde fyldte en ved at være blevet givet tilbage til livet.

Generalforsamling

Søndag d. 19. oktober afholdt Sjællandsafdelingen den årlige generalforsamling på Margrethegården i Roskilde. Foreningens formand, Marianne Rüz, bød velkommen til de ca. 40 medlemmer, der på denne dag havde fundet vej til Roskilde. Der var en speciel velkomst til Mette Thiesen, Arbejdsskadestyrelsen, samt til Alfred Andersen med ledsager fra Fyns afd.

Marianne Rüz bad forsamlingen rejse sig og mindes de medlemmer, der ikke mere var iblandt os, og bragte derefter hilsener fra medlemmer, der ikke kunne være til stede: Harry Henriksen, Birthe Frölich og Thorkild Ravn.

Ingrid Hjarnaa, som i de sidste mange år har været dirigent, blev igen valgt til dette hverv. Dirigenten gav nu ordet til formanden, som afgav bestyrelsens beretning fra det forgangne år, og som her refereres i uddrag:

Marianne Rüz måtte konstatere, at medlemstallet er faldende. Dette skyldes dels, at der er færre og færre af de tidligere aktive samt deres enker og ægtefæller tilbage, dels at medlemmer, der flytter – f.eks. i ældrebolig eller på plejehjem – ofte glemmer at melde adresseændring. Heldigvis kommer der dog også nye medlemmer

til, så medlemstallet er nu ca. 150.

MR fremhævede det gode samarbejde med Arbejdsskadestyrelsen og med de forskellige lokalforeninger samt med Peter Eigenbroth, der er redaktør for bladet "Modstandskampen".

I det forgangne år har der været en del aktiviteter, MR fremhævede følgende:

- Auschwitzdagen på Bernadottegården d. 27. januar. Bent Melchior var hovedtaler og blandt de mange fremmødte var en 8. klasse fra Klostermarksskolen. Næste års tema vil være: "Frihed". Vi vil naturligvis også markere Auschwitzdagen næste år.

- 9. august deltog nogle af foreningens medlemmer og Bernadottegårdens fane i mindehøjtideligheden ved Rorupstenen mellem Roskilde og Osted, hvor 11 modstandsfolk blev skudt på denne dag for 70 år siden. Regnen silede ned, men varm kaffe, æblekage og mange badehåndklæder på Osted Efterskole lunede godt efter højtideligheden.

Mærkedagene 9. april, 4./5. maj og 29. august blev igen i år markeret af mange medlemmer på Bernadottegården.

Foreningen har i 2014 arrangeret to

rejser – i juni en 5 dages tur til Bornholm og i september en 6-dages tur til Greifswald. Begge ture forløb godt med glade og oplagte rejsedeltagere. Alle bidrog til det gode kammeratskab, og vi fik nogle gode oplevelser sammen.

Bladet "Modstandskampen" bærer præg af, at antallet af abonnenter er faldende, og det er nu så lavt, så man har besluttet, at bladet er nødt til at ophøre. Det sidste nummer vil udkomme som et stort jubilæumsskrift i april/maj 2015. Dette blev den tunge beslutning på Bladudvalgets møde d. 22. august med afdelingernes formænd og kasserere, samt – naturligvis – Peter Eigenbroth.

Et af foreningens medlemmer, Erik Kragelund, har med stor ildhu og ihærdighed gennem mange år arbejdet for, at Dannebrog skulle med til Normandiet i anledning af 70-året for Invasionen.

Fra 1. maj til 6. maj 2015 påregner foreningen at arrangere en tur til Neuengamme i anledning af 70-året for Befrielsen. Der ligger endnu ikke noget færdigt program, men såfremt Neuengamme får økonomi dertil, vil der blive afholdt et internationalt arrangement.

Herefter blev formandens beretning vedtaget med akklamation.

Ordet blev nu givet til foreningens kasserer, Kirsten Kurland, der sædvanen tro aflagde et flot regnskab, idet Sjællandsafdelingen har en meget fin økonomi. Medlemmerne vedtog regnskabet med akklamation.

Med hensyn til valg til bestyrelsen tog denne afsked med Elsebeth Amstrup Larsen, der ikke ønskede at fortsætte i bestyrelsen på grund af dårligt helbred. Bestyrelsessuppleant Emmy Reitoft havde valgt ikke at genopstille. Marianne Rüz takkede begge for deres indsats og overrakte dem en smuk buket i efterårets farver.

Som nyt medlem valgtes Per Johansen, og Helle Elmgreen blev valgt som suppleant.

Efter generalforsamlingen var foreningen vært ved en dejlig frokost med tilhørende drikkevarer og kaffe med petits fours.

Ref.: Finn Verner Nielsen /
Emmy Reitoft

Kære alle abonnenter på "Modstandskampen"

Det er underligt at tænke på, at alt, hvad man nu foretager sig i forhold til vores blad, er "sidste gang". Sådan er det nu engang, alt har en ende. Egentlig er det jo fantastisk, at bladet – under lidt forskellige navne – nu har eksisteret i næsten 70 år.

Jeg har haft den store glæde at være formand for redaktionsudvalget i en lang årrække, jeg tror i 10 år. Det har været en stor glæde at have kontakt med mange af jer – kendte som ukendte – og at have et rigtig godt samarbejde med foreningernes formænd og – ikke mindst med Peter Eigenbroth. Tak for det, alle sammen og tak for den tillid, I har vist mig.

I de senere år har det været en opgave, der har taget en del tid – en naturlig ting, idet de fleste tidligere aktive nu er gamle, og måske ikke har så nemt ved at gribe til blyanten og skrive til bladet. Derfor har jeg – efter ringe evne – forsøgt at give de bidrag til bladet, som jeg har haft mulighed for.

Her, hvor vi nu står og kun har et enkelt nummer tilbage, vil jeg ønske jer alle en rigtig glædelig jul samt et godt og helsebringende nytår. Endnu engang tak !!

Mange venlige hilsener
Emmy Reitoft,
formand for redaktionsudvalget

Arthur Poulsen.

Arthur Poulsen sov stille ind d. 6. november på Hospice Roskilde. Arthur boede i Bernadotteparken i de sidste 9 år af sit liv. Han arbejdede som revisor i sit arbejdsliv, og stillede sig også villigt til rådighed for flere af de foreninger, der relaterer Bernadottegården. Arthur var et vellidt medlem af vores mande-kvindegruppe, hvor han gerne kom sammen med Lykke Findrup, som han fandt sammen med efter at have mistet sin hustru. Arthur var i mange år formand for foreningen Bernadottegårdens Venner. Han var en venlig og dygtig formand, der satte en ære i at udføre sit frivillige arbejde på en sober og reel måde. I hans formandstid fik foreningen en opblomstring med mange gode aktiviteter til glæde og gavn for beboerne på Bernadottegården og i Bernadotteparken.

Arthur Poulsen fik en ondartet kræftsygdom, der gav ham mange smerter, men på hospice fik han hjælp og støtte i de sidste svære uger. Arthur blev bisat fra Østre Kapel i Roskilde d. 15. november omgivet af Lykke, sine 4 børn, børnebørn og oldebørn.

Arthur Poulsen blev 82 år.

Harry Henriksen

Harry Henriksen sov stille ind d. 21. november i sit hjem i Espergærde.

Harry var i mange år et aktivt medlem i Erhvervshæmmede, Sjællandsafdelingens bestyrelse, hvor han vil blive savnet.

Som ung mand gik Harry ind i modstandsbevægelsen. Han boede i Helsingør, hvor han netop var blevet færdig med sin kontoruddannelse på fabrikken "Tretorn". Han var en ivrig kajakroer, og roede hver dag en tur på ca. 15 km, og var således i en god fysisk form.

Allerede i 1941 begyndte han at være med til at skrive illegale blade og dele disse ud. Det gik godt indtil 1944. På det tidspunkt var der mange jøder og frihedskæmpere, der flygtede til Sverige, og modstandsbevægelsen var i bekneb for flere, der kunne få disse over Øresund til det neutrale Sverige. Derfor spurgte de Harry, om han kunne ro nogle kurerer til Sverige i en kajak. Harry Henriksen sagde straks ja, og efter at have "organiseret" en kajak, der var større end den, han selv havde, roede han – i løbet af de næste måneder – ca. 7 gange frem og tilbage over Øresund – en tur på ca. 7 km. hver vej – med en flygtning liggende i bunden af kajakken og med hovedet i Harrys skød.

Også den sidste tur var vellykket. Da Harry landede sin mand ved Sofiero i Sverige, bad manden ham om at kontakte en dame, der ejede et renseri. Hun hed Solveig. Harry skulle hilse hende fra "Skyggen" og sige, at han var kommet godt over.

Da Harry stod og talte med damen på renseriet, kom Gestapo og arresterede såvel ham som damen. Begge kom til Shell-huset, hvor Harry blev forhørt. Efter pres måtte han oplyse en adresse, men turde ikke oplyse sin egen, idet der på hans egen adresse var såvel illegale blade som skydevåben. Harry kom i enecelle i Vestre Fængsel, her var han en måned. Derefter gik turen til Frøslevlejren, her var han i oktober og

november 1944. Også her kom han i enecelle, og var således isoleret fra kammeratskab og sociale relationer.

Fra Frøslev gik turen til Neuenamme og derfra til udekommandoen Dalum ved den hollandske grænse.

Efter krigen, da Harry kom hjem fra Tyskland, begyndte han igen at arbejde på "Tretorn", men han havde det ikke godt, tænkte hele tiden på det, der var sket og som han havde set i Tyskland. Det endte med, at han lod sig hverve til den engelske hær, hvor han bl.a. blev sendt til Palæstina, hvor han i 1948 så den nye stat, Israel, blive født. Harry var i den engelske hær i 3 år. Efter et ophold som taxachauffør i South Hampton kom han tilbage til Danmark, hvor han blev chauffør ved den amerikanske ambassade. Han avancerede og blev senere inspektør, og til sidst sad han i visumafdelingen, indtil han gik på pension i 1980, 59 år gammel.

I 1951 giftede Harry sig med Anna, og de fik 2 sønner, Bruno og Morten. Anna døde i 2009, efter 57 års ægteskab, Morten døde i januar måned i år.

Harry Henriksen blev 93 år gammel.

Æret værret deres minde!

Emmy Reitoft

ADRESSELISTE

ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Odense afd.: Fmd.: Alfred Andersen,
Bregnevej 7, 5220 Odense SØ,
tlf. 66 11 58 69.

Omegnsafdelingen:

Sydkaen 4.1.th, 3600 Frederikssund,
tlf. 47 53 02 48.

Fmd.: Eigil Skov Jørgensen.

Sjællands afd.:

Fmd.: Marianne Rüzsz,
Solsortevej 72, 2000 Frederiksberg,
tlf. 38 34 13 10, mail: mariannerysz@gmail.com
Kass.: Kirsten Kurland
Digevej 3, 2680 Solrød Strand,
tlf. 56 14 36 53.

Jysk afd.: Fmd. og sekr.: Ingelise Serges,
Fælledvej 6 D, 2. tv., 7000 Fredericia,
tlf. 75 92 77 91, mail: ils@sbb-net.dk
Kass.: Birgit Lund, Skovparken 76 B,
6000 Kolding, tlf. 75 53 73 53,
mail: blund@adr.dk

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Salle Fischermann,
Toftekærvej 28 C, 2820 Gentofte,
tlf. 39 65 89 90.
Kass.: Birthe Schow, Greisvej 30,
2300 København S,
tlf. 32 51 11 63.

GESTAPOFANGERNE RANDERS

Fmd.: Ebba Hjortshøj, tlf. 86 42 77 29
Hermann Stillingsvej 17, 8930 Randers NØ.
Kass.: Rikke Hjortshøj Christensen,
Nattergalevej 29, 8900 Randers C,
tlf. 20 94 84 03.

HANNOVER-STÖCKEN

Henv.: Erik Tanne, Farum St. Torv 29, 1. th.,
3520 Farum, tlf. 44 95 87 35.

HORSERØD STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Bodil Enoch,
Brøndbyvester Torv 56, st.tv., 2605 Brøndby,
tlf. 36 75 45 94, mail: enoch.bodil@gmail.com
Kass.: Hanna Kirkegaard,
Jesper Brockmandsgade 2, 2200 København N.
Tlf. 35 34 23 03.

LANDSFORENINGEN AF KZ-FANGER FRA NEUENGAMME - VENNEKREDSEN

Fmd.: Helle Sørensen, Borgervænget 92, 2. th.,
2100 København Ø, tlf. 59 18 66 89 - 20 45 19 29

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN DK

Fmd.: Astrid Danielsen, Brejningevej 9,
5700 Svendborg, tlf. 63 21 04 64
astriddanielsen@hotmail.com
www.sachsenhausen.dk

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Krasnik Fischermann,
Gl. Vartov Vej 29, 2. tv.,
2900 Hellerup, tlf. 39 62 83 55.
Kass.: Michael Fingeret, Herman Triers Plads 2,
1631 Kbh. V, tlf. 35 37 11 21

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Formand: Martin Frøland, Ellegårdsvej 87,
1. tv., 2820 Gentofte, tlf. 39 68 15 25
Kasserer: Poul Brandt, Engbovej 104,
2610 Rødovre, tlf. 36 41 33 24

FRIHEDSKAMPENS VETERANER

Henvendelse kan ske til
Bent Nielsen,
Wiedergården 46, 1, 2791 Dragør
tlf. 32 53 07 16.

HOLGER DANSKE -KLUBBEN

Fmd.: Jørgen H. Barfod
Ved Fortunen 10 A -2800 Lyngby

DANSKE VETERANER 1940-45

Formand Jens Ege,
N. Jespersens Vej 10, 2000 Frederiksberg
jensege@mail.tele.dk
Sekretær Max Roe, maxroe_sen@msn.com
Tlf. 20 67 25 45

FRIHEDSKAMPENS FREDNINGS- OG MINDEFOND

Strandvejen 272 B nr. 14, 2920 Charlottenlund,
tlf. 33 16 10 10
Fmd.: Chr. Eugen-Olsen
Ansøgninger om støtte fra fonden kan rettes til
ovenstående adresse.
Bidrag til fondens arbejde kan sendes til
fondens konto i Spar Nord Bank
reg.nr. 9061 konto nr. 4569856065

ARBEJDSKADESTYRELSEN

Sankt Kjelds Plads 11, Postboks 3000,
2100 Kbh. Ø, tlf. 72 20 60 00, fax 72 20 60 20.

FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES RÉSISTANTS, DANMARK (FIR)

Formand: Anton Nielsen, Møllevej 17,
3650 Ølstykke, tlf. 47 17 90 69.
Kasserer: Petter Sommerfeldt,
Blågårdsgade 14, 2200 København N,
tlf. 35 35 31 52, mobil 61 27 11 36.

BERNADOTTEGÅRDEN

Bernadottegården 94, 9560 Hadsund,
tlf. 97 11 46 66.

BERNADOTTEGÅRDEN

H.H. Kochsvej 4, Himmelev, 4000 Roskilde,
tlf. 46 31 60 00.

MINDELUNDEN RYVANGEN

Tuborgvej 33, 2900 Hellerup, tlf. 39 62 14 67.

BANGSBO MUSEUM

9900 Frederikshavn, tlf. 98 42 31 11.

FRIHEDSMUSEET

Churchillparken 7, 1263 København,
tlf. 33 13 77 14.

MUSEET FOR FRØSLEVLEJREN

Lejrvejen 83, Frøslev, 6330 Padborg,
tlf. 74 67 65 57.

MUSEET PÅ KOLDINGHUS

Postboks 91, 6000 Kolding, tlf. 76 33 81 99.
Åbent kl. 10-17.

HORSERØDLEJRENS MUSEUM

Esrumvej 367, 3000 Helsingør, tlf. 72 55 20 47.
Åbent søndag, tirsdag og torsdag kl. 11-15.

BESÆTTELSESMUSEET I ÅRHUS 1940-45

Mathilde Fibigers Have 2 (v/ Domkirken)
8000 Århus C, tlf. 86 18 42 77, fax 86 18 42 83.
Fond reg. nr.: 12844.

HISTORISK SAMLING

FRA BESÆTTELSESTIDEN,
Niels Bohrs Alle 9, 6700 Esbjerg.
Åbent tirsdag kl. 10-12 og torsdag kl. 10-18.

ODENSE HISTORIE 1940-45

Brandts Passage 15.1.tv
5000 Odense C, tlf. 66 19 40 45.
Åbent d.1.lørdag i måneden kl.13-16

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: 4. Maj-huset, Gennem Landet 80 A,
8592 Anholt.
Kan lejes ved henvendelse til
Anders Rytter, tlf. 40 97 96 84